

نامه اعطای نشانهای دولتی آیین

فصل اول - نشانها و شرایط اعطای آنها

ماده ۱- نشانهای دولتی (کشوری) که طبق مقررات این آیین نامه به افراد شایسته دریافت نشان اعم از اتباع جمهوری اسلامی ایران یا اتباع خارجی اعطا می‌شود به ترتیب تقدم عبارتند از:

الف - نشانهای عالی که به ترتیب ارجحیت به شرح زیر می‌باشند:

۱- انقلاب اسلامی

۲- استقلال

۳- آزادی

۴- جمهوری اسلامی

ب - نشانهای تخصصی که عبارتند از:

«دانش»، «پژوهش»، «لیافت و مدیریت» و «عدالت»

ج - نشانهای عمومی، که عبارتند از:

«سازندگی»، «خدمت»، «کار و تولید»، «شجاعت»، «ایثار»، «تعلیم و تربیت»، «فرهنگ و هنر» و «ادب پارسی»

نشان «انقلاب اسلامی» به عنوان عالیترین نشان جمهوری اسلامی ایران مخصوص رئیس جمهور وقت است. سایر نشانها را رئیس جمهور به پیشنهاد وزرای ذیربط و تصویب هیأت وزیران، اعطا می‌نماید.

الف - نشانهای عالی

ماده ۲- نشان «انقلاب اسلامی» که برای هر دوره ریاست جمهوری يك عدد است و پس از تنفیذ حکم ریاست جمهوری، به وی تعلق می‌گیرد.

ماده ۳- نشان «استقلال» به کسانی اعطای می‌شود که با قبول مسئولیتهای مهم، تلاش همه جانبه در تبیین اصول ومواضع، ابتکارات شایان توجه در نیل به خودکفایی و استقلال در زمینه‌های مختلف، رهانیدن نظام از خطرات احتمالی، کمک به اشاعه جهانی مبانی فکری انقلاب اسلامی و خدمات ارزنده دیگر در مقاطع حساس و سرنوشت‌ساز، برای به ثمر رساندن اهداف عالی نظام جمهوری اسلامی ایران نقش اساسی ایفا کرده‌اند.

ماده ۴- نشان «آزادی» به اشخاصی اعطا می‌شود که دارای یکی از نشانهای درجه يك عمومی یا تخصصی باشند وهمچنان در جهت به ثمر رساندن اهداف مقدس نظام اسلامی ابراز شایستگی می‌نمایند.

تبصره - نشانهای «استقلال» و «آزادی» تنها دارای يك درجه می‌باشند، در هر دوره ریاست جمهوری از نشان استقلال حداکثر (۴) و از نشان آزادی حداکثر (۸) عدد اعطا می‌شود.

ماده ۵- نشان «جمهوری اسلامی» به رؤسا و دیگر مسئولان کشورهای خارجی، عالیترین مقام اجرایی سازمانهای بین‌المللی و یا شخصیتهای برجسته فرهنگی، سیاسی، بین‌المللی که به یکی از جهات ذیل واجد شرایط شناخته شوند، اعطا می‌شود:

ماده ۵- نشان «جمهوری اسلامی» به رؤسا و دیگر مسئولان کشورهای خارجی، عالیترین مقام اجرایی سازمانهای بین‌المللی و یا شخصیتهای برجسته فرهنگی، سیاسی، بین‌المللی که به یکی از جهات ذیل واجد شرایط شناخته شوند، اعطا می‌شود:

۱- اعلاي کلمه اسلام و گسترش مبانی فکری انقلاب اسلامی

۲- دفاع از حقوق مستضعفان جهان

۳- اقدام به رهایی کشور خود از استعمار فرهنگی، اقتصادی و سیاسی

۴- حفظ و حراست کشور خود از تجاوز ابرقدرتها یا دست نشاندهگان آنها.

۵- اکتساب آزادیهای اساسی و حقوق بشر برای مردم کشور خود

۶- حمایت‌های حساس و شایسته از مواضع ایران در صحنه‌های مهم بین‌المللی.

۷- اتخاذ مواضع ضد استکباري

۸- همکاري صميمانه در ايجاد با توسعه روابط سالم بين جمهوري اسلامي ايران و کشور متبوع شخصيت مسئول .

۹- تلاش بي‌وقفه براي ايجاد صلح و امنيت و آسايش در جهان

ماده ۶- نشان «جمهوري اسلامي» داراي سه درجه است که با پيشنهاده وزير امور خارجه و تصويب هيأت وزيران به شرح زير به افراد واجد شرايط اعطا مي‌شود :

نشان درجه يك: رؤساي جمهور و نخست وزيران و شخصيتهاي همتراز.

نشان درجه دو: وزرا و شخصيتهاي همتراز.

نشان درجه سه : سفرا و شخصيتهاي همتراز.

تبصره - تشخيص همترازي در مقامات هر کشور و سازمانهاي بين‌المللي مطابق قوانين کشور متبوع دريافت‌دارندگان نشان، انجام مي‌گيرد.

ب - نشانهاي تخصصي

ماده ۷- نشان «دانش» به افراي اعطا مي‌شود که به جهتي از جهات ذيل در ارتقاي سطح علمي کشور تلاش‌چشمگير و کم سابقه داشته باشند:

۱- ارائه تأليفات و آثار ارزشمند علمي

۲- تلاش و خدمت صادقانه، در جهت ارتقاي سطح علمي دانش پژوهان از طبق تدریس در دانشگاههاي کشور.

ماده ۸- نشان «پژوهش» به افراي اعطا مي‌شود که به جهتي از جهات ذيل منشأ ايجاد تحول اساسي يا خدمت کم‌سابقه شوند:

۱- عرضه شيوه‌ها و روشهاي جديد تحقيق.

۲- مطالعات و تحقيقاتي که منشأ تغيير و تحول علمي باشد.

۳- يافتن شيوههاي جديد تحقيق

۴- انتقال تحقيقات بنيادي به زمينه‌هاي کاربردي

۵- هر نوع ابداع، ابتکار، اختراع و اکتشاف مهم

ماده ۹- نشان «لياقت و مديريت» به افراي اعطا مي‌شود که در مديريت با انجام فعاليتهاي شايسته و کمک رساني به محرومان و مستضعفان و يا بهره‌برداري صحيح از امکانات و با ارائه روشهاي بدیع، موفقیت استثنایي کسب‌نمایند.

ماده ۱۰- نشان «عدالت» به کسانی اعطا مي‌شود که به جهتي از جهات زير در اجراي احکام و حدود الهي و برقراري حق و عدل در جامعه سهم مؤثر داشته‌اند و يا داراي سابقه قضايي و تقنيني شايسته باشند:

۱- کوشش در تدوين علمي و فني قوانين

۲- سابقه درخشان در امر قضايا تقنين.

۳- دفاع از حق و عدل و احقاق حقوق مردم

۴- کشف و تعقيب جرايم.

قوه قضائيه از طريق وزير دادگستري افراد واجد شرايط را به کميسيون موضوع ماده (۲۲) معرفي مي‌نمايد تا به ترتيب مقرر اقدام کند.

ماده ۱۱- نشان «سازندگي» به منظور ارج نهادن به کوششهايي که در جهت سازندگي کشور انجام مي‌پذيرد :

به افراي اعطا مي‌شود که در يکي از جهات ذيل تلاش چشمگير داشته باشند:

۱- توسعه عمران و آبادي کشور به ويژه در نقاط محروم.

۲- بازسازی نقاط آسیب دیده از جنگ و حوادث

۳- ارائه طرحها و برنامه‌های موفق عمرانی

۴- افزایش کمی و کیفی محصولات که در رونق اقتصادی کشور نقش اساسی دارند.

ماده ۱۲- نشان «خدمت» به منظور تقدیر از خدمات انجام یافته در مسیر تحقق آرمانهای جمهوری اسلامی به افرادی اعطا می‌شود که در زمینه‌های زیر موفقیتی چشمگیر کسب کرده باشند:

۱- تلاش مستمر و صادقانه در انجام مسئولیتها و ارائه خدمات

۲- مددسانی به اقشارت محروم و مستضعف

ماده ۱۳- نشان «کار و تولید» به اشخاصی اعطا می‌شود که در صنعت یا کشاورزی به نتایج قابل توجه در یکی از زمینه‌های زیر دست یافته باشند:

۱- افزایش توان تولید کشور از نظر کمی و کیفی

۲- استفاده مناسب از امکانات فنی و منابع اقتصادی.

۳- طراحی یا اجرای طرحهای مهم صنعتی و کشاورزی

۴- ابتکار و نوآوری در زمینه بهبود شیوه‌های کار و تولید و افزایش بهره‌وری .

۵- بالا بردن سطح دانش فنی و حرفه‌ای.

۶- ایجاد بهترین روابط اسلامی و انسانی در محیط کار.

ماده ۱۴- نشان «شجاعت» به افرادی اعطا می‌شود که به واسطه برخورداری از این خصیصه والای انسانی در جهتی از جهات ذیل موفق گردند:

۱- داوطلب شدن در انجام امور دشواری که برای کشور از حساسیت خاصی برخوردار است.

۲- پذیرفتن مأموریت‌های خطیر دولتی یا وظایف مهم اجتماعی که با خطرات احتمالی همراه هستند.

۳- استفاده بجا و شایسته از مجموعه نیروها و مهارت‌های بدنی در جهت نیل به هدفی والا.

ماده ۱۵- «نشان ایثار» به منظور تکریم این خصلت ارزنده، به افرادی اعطا می‌شود که به جهتی از جهات ذیل ممتاز شناخته شوند:

۱- جانبازی و از خود گذشتگی در راه اهداف و مقاصد مقدس نظام اسلامی

۲- تحمل خسارت‌های مادی برای ارائه خدمتی حساس و ضروری

۳- ممارست در نیکوکاریه‌های مؤثر اجتماعی و بنیانگذاری نهادهای خیریه و تأسیس مؤسسات علمی و تحقیقاتی و آموزشی در جامعه

ماده ۱۶- نشان «تعلیم و تربیت» به منظور تأکید بر اهمیت فراگیری علم و ضرورت انتقال تربیت اسلامی در جامعه، به اشخاصی اعطا می‌شود که در امور ذیل ابراز لیاقت نموده باشند:

۱- توسعه و انتقال علم و دانش و فن و حرفه

۲- طراحی و اجرای شیوه‌های ابتکاری و موفق در امر تعلیم و تربیت.

۳- تلاش چشمگیر و موفقیت‌آمیز در مؤدب و متخلق نمودن تعلیم‌گیرندگان به آداب اسلامی و اخلاق پسندیده اجتماعی.

ماده ۱۷- نشان «فرهنگ و هنر» به کسانی اعطا می‌شود که فکر، ذوق و احساس خود را در راه بیان مفاهیم ارزشمند اسلامی - انسانی و اشاعه فرهنگ در یکی از جهات زیر به کار می‌گیرند.

۱- اشاعه فرهنگ غنی اسلامی و پیرایش جامعه از فرهنگ منحط بیگانه.

۲- گسترش میانی نظری و استدلالی معارف مذهبی

۳- گسترش فرهنگ ملی و احیای سنتهای ارزشمند اجتماعی

۴- ابراز خلاقیت و عرضه آثار بدیع هنری یا ادبی

۵- بذل توجه خاص به میراثهای فرهنگی هنری، یا ادبی کشور، به گونه‌ای که در احیاء نگهداری و بهره‌برداری آن مؤثر باشد.

۶- معرفی، شرح تبیین، نقد و عرضه یکی از رشته‌های هنری یا ادبی در سطوح بین‌المللی.

۷- ابداع سبکی نو در یکی از رشته‌های هنری یا ادبی

ماده ۱۸- نشان «ادب پارسی» به افرادی تعلق می‌گیرد که در یکی از زمینه‌های زیر دارای ویژگی یا تلاش چشمگیر باشند:

۱- خلق آثار بدیع ادبی (اعم از نظم یا نثر)

۲- احیای ذخایر ادبی ایران از طریق تحلیل و یا عرضه مناسب آن آثار.

۳- معرفی ادیبان و سخنوران گذشته به نحوی که در توانایی و رسایی زبان و ادبیات فارسی مؤثر باشد.

۴- فراهم آوردن موجبات آشنایی مردم جهان با زبان و ادب فارسی

د - تعداد و مزایای نشانهای تخصصی و عمومی

ماده ۱۹- هر یک از نشانهای تخصصی و عمومی دارای سه درجه‌اند که در هر سال حداکثر به تعداد ذیل اعطای می‌شود :

۱- نشانهای تخصصی درجه یک برای هر مورد: حداکثر (۵) عدد

۲- نشانهای تخصصی درجه دو برای هر مورد: حداکثر (۱۰) عدد

۳- نشانهای تخصصی درجه سه برای هر مورد: حداکثر (۱۵) عدد

۴- نشانهای تخصصی درجه یک برای هر مورد: حداکثر (۳) عدد

۵- نشانهای تخصصی درجه سه برای هر مورد: حداکثر (۵) عدد

۶- نشانهای تخصصی درجه سه برای هر مورد: حداکثر (۷) عدد

ماده ۲۰- مزایای نشانهای تخصصی و عمومی به شرح زیر است:

۱- نشانهای تخصصی و عمومی درجه یک: یکصد سکه بهار آزادی.

۲- نشانهای تخصصی و عمومی درجه دو: پنجاه سکه بهار آزادی

۳- نشانهای تخصصی و عمومی درجه سه: سی سکه بهار آزادی

فصل دوم - کمیسیونهای بررسی پیشنهادها

ماده ۲۱- نشانهای «استقلال»، «آزادی» و «جمهوری اسلامی» و نشانهای تخصصی و عمومی به پیشنهاد هر یک از وزرا در کمیسیونهای موضوع مواد (۲۲) تا (۲۵) این آیین نامه که با مسئولیت دفتر اعطای نشانهای دولتی تشکیل می‌شود مورد بررسی قرار می‌گیرد. گزارش کمیسیونها پس از تأیید کمیسیون فرهنگی به هیأت دولت تقدیم می‌شود و نشانها پس از تصویب هیأت وزیران اعطا می‌گردد.

تبصره - عضویت در کمیسیونهای موضوع مواد (۲۲) تا (۲۵) این آیین نامه برای مدت سه سال می‌باشد و عضویت مجدد با رعایت مفاد مواد مربوط بلامانع است.

ماده ۲۲- کمیسیون بررسی پیشنهاد اعطای نشانهای «استقلال»، «آزادی» و «جمهوری اسلامی» و نشانهای تخصصی و نیز اعطای نشانهای «تعلیم و تربیت»، «فرهنگ و هنر» و «ادب پارسی» مرکب از اعضای زیر است:

۱- دو نفر از شخصیتهای برجسته علمی (آموزشی و پژوهشی و فرهنگی کشور به انتخاب کمیسیون فرهنگی هیأت دولت

۲- سه نفر از اعضا پیوسته هر یک از فرهنگستانهای کشور به پیشنهاد آن فرهنگستانها و تأیید کمیسیون فرهنگی هیأت دولت

۳- يك نفر صاحب نظر در مدیریت به پیشنهاد کمیسیون رفاه اجتماعی هیأت دولت و يك نفر صاحب نظر در اقتصاد به پیشنهاد کمیسیون اقتصاد هیأت دولت.
۴- نماینده دستگاه ذریبط.

ماده ۲۳-ن کمیسیون بررسی پیشنهاد اعطای نشانهای «سازندگی» و «خدمت» مرکب از اعضای ذیل است:

۱- پنج نفر از کارشناسان برجسته در امور اجرایی به انتخاب کمیسیون اقتصاد هیأت دولت

۲- سه نفر از اعضای علمی و آموزشی به انتخاب کمیسیون فرهنگی هیأت دولت

۳- نماینده دستگاه ذریبط.

ماده ۲۴- کمیسیون بررسی پیشنهاد اعطای نشان «کار و تولید» مرکب از اعضای ذیل است:

۱- سه نفر از کارشناسان برجسته در امور کار و کارگری و صنعت و کشاورزی به انتخاب جلسه مشترک کمیسیونهای امور زیربنایی و صنعت و رفاه اجتماعی هیأت دولت.

۲- يك نفر از سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی به انتخاب کمیسیون فرهنگی هیأت دولت

۳- نماینده دستگاه ذریبط

ماده ۲۵- کمیسیون بررسی پیشنهاد اعطای نشانهای «ایثار» و «شجاعت» مرکب از اعضای ذیل است:

۱- سه نفر از کارشناسان برجسته، به انتخاب کمیسیون سیاسی، دفاعی هیأت دولت

۲- سه نفر از کارشناسان برجسته، به انتخاب کمیسیون رفاه اجتماعی هیأت دولت

۳- رئیس بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی

۴- نماینده دستگاه ذریبط

فصل سوم - دفتر اعطای نشانهای دولتی و وظایف آن

ماده ۲۶- دفتر اعطای نشانهای دولتی مستقر در دفتر رئیس جمهوری مسئول هماهنگی امور مربوط به اعطای نشانها و اجرای این آیین نامه در بخش مربوط به وظایف دفتر است.

ماده ۲۷- وظایف دفتر اعطای نشانهای دولتی عبارتند از :

۱- انجام کلیه امور مربوط به طراحی، جنس، ساخت و نگهداری نشان

۲- دریافت پیشنهاد اعطای نشان از وزارتخانه‌های ذریبط و تنظیم و تکمیل پرونده‌های مربوط و انجام مقدمات صدور حکم نشان و برگزاری مراسم رسمی

۳- پیگیری دعاوی مربوط به استفاده غیرمجاز از نشان و هر نوع جعل در آن.

۴- پرداخت مزایای نشان به دارندگان آنها، بر طبق این آیین نامه

۵- جمع‌آوری اطلاعات از وزارتخانه‌های ذریبط در خصوص پیشنهاد استرداد نشان افرادی که شایستگی داشتن نشان را از دست می‌دهند و ایرانیانی که ترك تابعیت می‌نمایند و ارائه آنها به هیأت وزیران.

۶- تشکیل کمیسیونهای مذکور در این آیین نامه برای بررسی پیشنهاد اعطای نشانها

تبصره - شکل و جنس نشانها پس از تأیید رئیس جمهور، ابلاغ و به مورد اجرا گذاشته می‌شود.

ماده ۲۸- کلیه وزارتخانه‌ها مشخصات کامل فردی و شغلی دارندگان شرایط دریافت نشانهای «استقلال»، «آزادی» و «جمهوری اسلامی» و نیز کلیه نشانهای تخصصی و عمومی را با ذکر درجه و دلایل اعطای آن، حداکثر تا پایان خردادماه هر سال به دفتر اعطای نشانهای دولتی ارسال می‌نمایند.

مهلت مزبور برای سال ۱۳۶۹ تا پایان آذرماه می‌باشد.

ماده ۲۹- زمان اعطا و نحوه استفاده از نشانهای موضوع این آیین نامه و نیز چگونگی استفاده همزمان آنها و نشانهای خارجی در مراسم رسمی به موجب دستورالعملی خواهد بود که دفتر اعطای نشانهای دولتی تنظیم می نماید.

ماده ۳۰- نشان ایرانیان که ترك تابعیت نمایند و افرادی که شایستگی داشتن نشان را از دست بدهند، به پیشنهاد وزیر ذریع یا دفتر اعطای نشانهای دولتی و تصویب هیأت وزیران از درجه اعتبار ساقط می شود و افراد مزبور از مزایای موضوع این آیین نامه محروم خواهند شد.

تبصره - استرداد نشان توسط دفتر اعطای نشانهای دولتی انجام می گیرد. نشانهای اعطایی به خارجیان در صورتی که از درجه اعتبار ساقط شده باشند، مسترد شده تلقی و ملغی و الاثر می گردد.

حسن حبیبی - معاون اول رئیس جمهور